نامەکانی مەم

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی ڕۆشنبیری

*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسەر: بەدران ئەحمەد حەبیب

* * *

ناوونیشان: دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، گەڕەکی خانزاد، هەولێر

س. پ. ژمارە: ١

www.araspublisher.com

نامەكانی مەم

ناوی کتێب: نامەکانی مەم
پێشەکی: ئیسماعیل بەرزنجی
بڵاوکراوەی ئاراس– ژمارە: ١١٦
دەرهێنانی هونەری: بەدران ئەحمەد حەبیب
بەرگ: شکار عەفان نەقشبەندی
نووسینی سەر بەرگ: بخۆشنووس محەمەد زادە
پیت لێدان: ئەمیر داود + ڕەهێل ڕەشید
هەڵەگری: شێرزاد فەقێ ئیسماعیل
تیرێژ: ١٦٠٠ دانە
سەرپەرشتیی کاری چاپخانە: ئاوڕەحمان مەحمود
چاپی یەکەم – چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، هەولێر– ٢٠٠٢
لە کتێبخانەی بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی ڕۆشنبیری و هونەر لە هەولێر ژمارە (٩)ی ساڵی ٢٠٠٢ی دراوەتێ

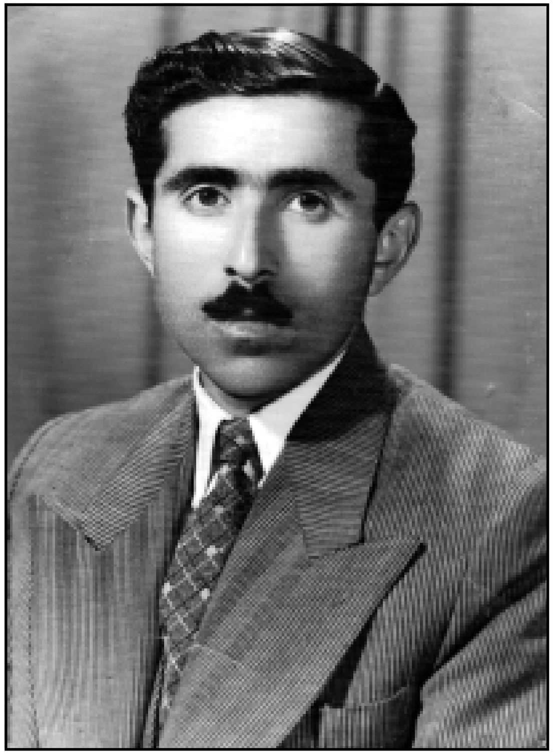

محەمەد مەولوود – مەم
چیرۆکنووس و رۆماننووس و رۆژنامەوان

لە بەراییدا

نامە گۆڕینەوە و نامەکاری بەتایبەتی لە ژیانی ئەدیبان و نووسەراندا بە «ئەدەبی پشت پەردە» ناودێرکراوە، زۆر شت هەیە لە هیچ شوێنێک بواری بڵاوکردنەوەی نییە تەنیا بەنامە نووسین و نامە گۆڕینەوە شوێنی خۆی دەکاتەوە.

مەم یەکێک بوو لەو چیرۆکنووسە داهێنەرانەی کە پەیوەندییەکی فراوانی لەگەڵ سەرجەم توێژ و چینەکانی کۆمەڵی کوردەواریدا هەبوو، چ بەحوکمی وەزیفەکەی لە شارەوانی هەولێر و چ خۆی وەک ئەدیبێکی خاوەن هەڵوێست و قەدرگران و ئینجا سەرنووسەری گۆڤاری هەولێر و بەرپرسیاری لە یەکێتی نووسەرانی کورد -لقی هەولێر- لە حەفتاکان.

***

ئەو نامانەی کە لێرەدا دەیخوێنینەوە هەر ئەوەندە نەبوون، جێگەی خۆیەتی سەربووردەی ئەو نامانە لێرەدا بگێڕینەوە.

ڕۆژی ١٩٩١/٣/٣١ کاتێک سوپای عیراق هێرشی هێنایە سەر شاری هەولێر ماڵی -مەم-یش وەک هەزاران ماڵی دیکە کەوتە بەر شاڵاوی -حەرەسی جمهوری- و کرا بە مەقەڕ، تاڵانچییەکان چەندان شتی بەنرخ وەک میدالیای زێڕ و پارەی کۆن و کەلوپەلی گرانبەهایان فەرهود کرد، کتێبخانەکەیان سەروبن کرد و نامەکانیش کەوتنە بن دەست و پێیان، ڕۆژی ١٩٩١/٤/٣ کاک فیکرەت عیزەتی پارێزەر سەردانی ماڵی -مەم- دەکات و دەبینێت وا دوو حەرەس جمهوری خەریکی کۆکردنەوەی کەلوپەلن، دوای گفتوگۆیەکی زۆر قەناعەتیان پێ دێنێت کە ئەمە ماڵی ئەدیبێکی گەورەی کوردە و لە هەموو عێراقدا ناسراوە.

کاک فیکرەت دەستنووسەکان و نامەکان دەکاتە ناو فەردەیەک و دەیباتەوە ماڵی خۆیان تا خانەوادەی مەم لە ئێران دەگەڕێنەوە و تەسلیمیان دەکاتەوە.

بەم کارە مەردانەیە کاک فیکرەت دەستنووسەکان و ئەوەندە نامانەی

ڕزگار کرد، ئەوانی تریش کەوتنە بن دەست و پێیان و فەوتان.

***

لەم چەند نامەیەدا چەند خاڵێکی گرنگ بەدی دەکەین:

– مەم بەپەرۆشی ئەدەب و کەلەپووری نەتەوەکەیەوە بووە و هەممی گەورەی داهێنان بووە.

– مەم خەمخۆری هەژار و نەداری میللەتەکەی بووە و بەگوێرەی توانا یارمەتی داون.

– مەم لەگەڵ قەڵەمەکەی خۆیدا ڕاستگۆ بووە و هەرگیز مساوەمەی نەکردووە.

***

ئەم هەنگاوە جوانەی دەزگای ئاراس مایەی پێزانین و ڕێزلێنانە، بەهیوای ئەوەی ئەمە دەسپێکێک بێت تا خەڵکانی دیکەش بەخۆکەون و ئەو ئەدەبەی بن بەڕێ بیننە سەر بەڕێ.

ئیسماعیل بەرزنجی

هاوینی ٢٠٠١ – هەولێر

نامەکانی هەژار

١٩٦٢/٧/١٨

برای خۆشەویست کاک محەمەد ڕۆژباش

چەند ڕۆژێک لەمەوبەر نامەیەکم بۆ ناردی لەوێدا نووسیبووم (٥) دینارم بۆ داوی بە مامۆستا گیو جا ئەمەم بۆیە نووسیبوو کە خۆم حازر کردبوو بیدەمێ بەڵام دایکی منداڵەکانم لێ نەخۆش کەوت. سەرت نەئێشێنم ئەوە لە حەوت ڕۆژدا نۆ دینارم بە دەرمان و دکتۆر چووە پارەیەکیشم لەلای کاک عەبدوڵڵا هەیە بە خوا ڕەنگە خۆی لە حەفتا، هەشتا دینار بدا بەڵام هەر دەڵێ جارێ نیمە و دەبێ سولفە وەرگرم جا ئەگەر دەزانی بۆت ممکن دەبێ ئەوا لە باتی من ئەو مانگە بیدە خۆ ئەگەر دەستیشت ناگاو پارەت نییە ئەوا پێم بڵێوە ئەگەر زێڕی دایکی محەمەدیشم بردبێتە بازاڕ پەکت هەر ناخەم چونکە بەڕاستی من زۆر دڵم بەو خانووەی ئەوێ خۆشە هەروەک بۆم نووسیبووی ئەوا وکالەتنامەکانم ناردووە بۆ قەڵادزە کە لەوێ ئیمزا بکرێن و بۆ تۆی بەرێکەنەوە هەولێر جا بەحیسابی من دەبێ تا ئێستە بۆت هاتبێتەوە.

نازانم بۆچی نەهاتی بۆ بەغدا بەخوا زۆر چاوەڕوانت بووین. ئەحوالیماڵەوە ئەپرسین

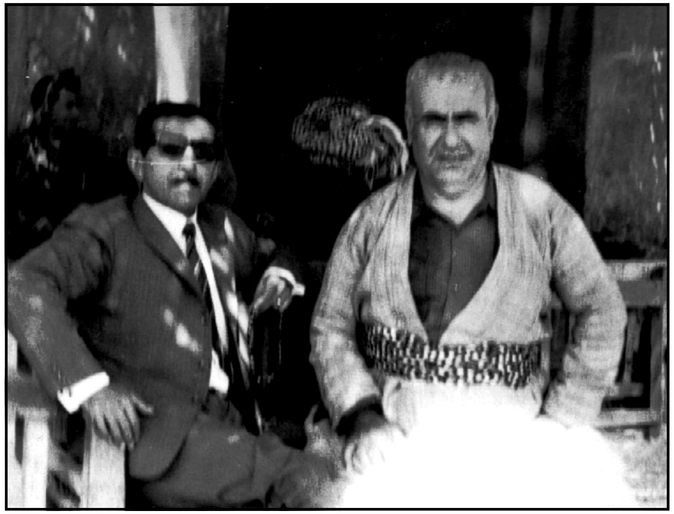

هەژار و مەم

هومێد وایە دایکت و خوشکت و هونەر ساغ و بەکەیف بن سەلامی هەموو لایەکمان بۆ هەموو لایەکتان. برام توخوا تەنبەڵی مەکە هیچ نەبێ لە ١٥ ڕۆژدا جارێک کاغزمان بۆ بنووسە، سەلام لە تاهیر تۆفیق دەکەم، کورە خۆ ئەو مەلعونە هەزار جار بێتە بەغدا جارێک نایبینم. خوا عەقڵ بدا بەئەولادی. ئیتر خۆشیت بەدڵ دەخوازم.

برات: هەژار

***

برای خۆشەویست کاکە مەم قەت پێم وانەبوو بە ژنهێنان ئێمەشت لە بیرچووە خۆمان فەلسەفەیەکمان بوو دەمان گوت بۆیە خەسوو ڕقی لە بووک دەبێتەوە چونکە کوڕەکەی لێ دەستێنی بەڵام وا دیارە ملی خۆشمانی گرتۆتەوە وا بووکی تازە لە هاواڵانیشت دەستێنی وام لێ هاتووە وەختە هەموو بووکی دنیام ناخۆش بوێ بە بووکەکەش بڵێ وا نەکا باشە چونکە وا دیارە لە جیاتی خەسووێک هەزار خەسوو پەیدا دەکا کاکە بەڕاستی زۆر بێ خەبەرت هێشتوین هەر لە خۆت ئەپرسم جا ئەمە ئاردە هەموو ڕۆژێ مەعصووم دوو جارم لێ دەپرسی کاک محەمەد چی کرد؟ چی پێ بڵێم. جا بەڕاستی چت کرد؟ تا پێی بڵێم. بەڵام تۆ سەری عەلی بەگی عەزیز و خۆشەویست کە دەڵێی کۆپی کاک وردییە و تۆزێک درێژترە فەورەن بەدرێژی و پانی کاغەزمان بۆ بنووسە با بزانین جێگات لە ئیعرابدا چییە. ئیتر وەکیلی سەلام و کەلام دایک و خوشک و بووک و هونەر و عەلی بەگ و عەشیرەت و مامۆستا گیو و هەرچی دەیناسی. خەبەری کاک عەبدوڵڵا و کاک یوسفیش چ دەزانی بۆم بنووسە لەگەڵ خاڵم حەیدەر چی کردووە سەلام لە کاک جەوهەری شاعیر و نووسەری تووڕە دەکەم.

ئیتر چاوەڕوانی نامەتانین منداڵان هەموو سەلامتان لێ ئەکەن.

برات: هەژار ٦٤/٩/١٩

***

برای شیرینم کاکە مەم پێم خۆشە زۆرباش بی

نامە ڕەنگینەکەتم پێ گەیشت گەشاندمیەوە و هەرچەند تۆزێک دارکاریشی تێدا بوو بەڵام چاوی خۆم قوچاند خۆت دەزانی لەو سەفەرەتدا ڕازی نەبووی بەخزمەتکردنی من بۆیە دەرگات هەڵبوارد و چوویە ماڵە ئاغا، بەهەرحاڵ ئەوی ڕابرد ڕابرد. انشاءالله بۆ جارێکی تر ئەم پەڵەیەم لەسەر هەڵدەگریەوە.

کاکە گیان بۆ کامیراکەت نووسیوە کە پێی ڕازی نی. بەڵام من ئەزانم زۆر کامیرای

چاكە و ڕەسم زۆر باش دەگرێ، ئەگەر ئێستا باشت پێ نەگرتووە سووچی ئەو نییە سووچی خۆتە هێشتا فێری نەبووی و دەستت لێ ڕانەهاتوە... دەبێ ئەوەندەش بزانی كە من ئەو كامێرایەم بە پارە نەداوە بەتۆ بەڵام ئەگەر بمگوتایە پارەم ناوێ ئەو دەمە نەتدەویست بۆیە گوتم ١٠ دینار بدە و جارێ تا خۆم نەڵێم بۆم مەنێرە. جا چونكە من بەدیاریم داوە بەتۆ دیسان ئەگەر بەسەرم دادەیەوە زۆر ڕووزەرد دەبم با ئەو كامێرایەت بەیادگار هەر لەلای ئەگەر هەر پێشت باش نەبوو ئەوا ئەگەر هاتی كامێرایەكی تر پەیدا دەكەین.

كاكە گیان بۆ خۆت دەزانی كاكە عەبدوللا ئنتقادی لە كاری هەموو كەس هەیە و بۆ خۆشی زۆر جار تووشی هەڵە دەبێت جا كە من حیكایەتی قەبض و شراكەتی جەمعیەتەكەم بۆ گێڕاوە گوتی: جا چۆن بەناوی خۆت نووسیوە. ئەو دەمە یان دەبێ خانووت هەبێ یان لە عەرز حاصلی كەلام ئەو دەڵێ با محەمەدی كورت بەشدار بێ نەك خۆت.

جا ئەگەر دەزانی قسەكەی مەعقولە ئەوا ناچاری ئەو درۆیە بفەرمووی و بڵێی من ناوەكەم لێ تێك چووە: عەبدولرەحمان محەمەد نییە بەڵكو محەمەد عەبدولرەحمان محەمەد مستەفایە. خۆ ئەگەر دەشزانی وانییە و كاك عەولا لێی نەزانیوە ئەوا با هەر وەك خۆی بێ. بەڵام بەڕاستی زۆر چاوەبەر و شەرمەزاری خۆت كردم كە ئەم

لە وێنەكەدا مەم و هەژار «هەژار بەجلی كوردی دەناسرێتەوە»

زەحمەتەت كێشا و ڕێكتخست. گیانەكەم من ٥ دینارم دایتێ ئێستاش هەموو سەری مانگ ٥ دینار دەنێرم زیادیەكەش ئەدەم. بەقسەی كاك عەولا دەبی تۆ سەری مانگ بێیتەوە بەغدا كاكە جا ئەوە ڕاسپاردەی ئەوە هەرچەند تۆزێكیش خۆم ئەگرێتەوە.

ئەگەر ممكن بوو گونیەیەك گەنم و گونیەیەك هەرزنە گەورە (آذرە) یاخۆ دوو گونیە گەنمی تۆزێك دەنك وردمان لەگەڵ خۆت بۆ بێنە بۆ مامرەكان، زۆر سەلامم لە مامۆستا گیو بكە. ها باش بوو بیرم كەوتەوە من خۆم دوو دینارەكەم داوە بە ئەحمەد فەهمی تۆ دەگەڵ مامۆستای حیساب كە.

زۆر سەلامی هەموو لایەكمان بەهەموو لایەكتان بگەیەنە چاوی هونەر ماچ ئەكەین.

هەر بژی بەخۆشی هەرچی تۆ خۆشت دەوێ سەلامی منی لێ بكە تاهیر تۆفیق نەبێ چونكە ئەو مەلعونە سەد جار دێتە بەغدا و نامبینێ.

هەر بژی بۆ برات: هەژار

***

برای زۆر خۆشەویستم كاك مەم

خۆشیت لە خوا دەخوازم

زۆر بەداخەوە بیستوومە كە جوان نەماوە و دواییش نامەكەی خۆت تەئكیدی كرد. من خۆم وەكو باوكێك زۆر باش ئەزانم ئەو ڕووداوە چەند دڵتەزێنە بەڵام واش تۆ ئەناسم كە زۆر واقعی تری لەوە كە مەسئەلەی مەرگ و ژیانت بۆ شی نەكرابێتەوە. لێم ڕوونە باشتر لە هەموو كەس ئەزانی كە ئەبێ لە ڕووی دنیای دڵڕەقا خۆت كز و بێچارە نیشان نەدەی.

چەندم پێ خۆشە قسەی ئەو شاعیرە كە دەڵێ: لە ڕووی ظالمان دا ئیظهاری عاجزی كردن وەك فرمێسكی كەبابە لەسەر ئاگر كە بڵێسەكە خۆشتر دەكا.

بەڕاستی منیش و مەعصوم بۆ ماوەیەكی زۆر تەمێكی وا دایگرتین كە هێشتا نەڕەویوەتەوە، خوا تەمەنی سۆزان درێژكا و تۆڵەی ئەو خەسارەتەشمان بۆ بكاتەوە.

بۆ حكایەتی كاك عەبدوللاش زۆر پەرێشانم، تۆ بڵێی لەشكری بەلا دوایی پێ نەیە، بەهومێدم قڕانی تێكەوی، دیسان هەر ئەوەندەم لە دەست دێت كە بڵێم خوا چاكی بكات.

گیانە لە زمان مندا سەرەخۆشی لە براژنم بكە و مەعصومیش بەقەد ئەو نارەحەتە

سەلامی ئەویشی لێ بکە.

کاکە مەم ئەگەر دنیا بوو ڕێگەت کەوتە بەغدا یان بەنامە بە کاک عەبدوڵڵا کانی مارانی بفەرموو دارەکانیان هەموو مصادەرە کردووە، سامی دەڵێ من وا بەباش دەزانم کاک عەبدوڵڵا بۆ خۆی بێ و بچێتە لای مام شەریف بەڵکو تا نەفرۆشراون شتێک بکا، ئیتر ئەوە ڕاسپاردەی سامی‌یە، هەروەها ئەگەر خۆت چوویتە بەغدا عەبدوڵڵا شلێر ببینە و بفەرموو ئەگەر پارەیەک بۆ هەژار هەیە بمدەیە و لێی وەربگرە.

ئیتر خۆشیت لە خودا داوا ئەکەم

برای دڵسۆزت: هەژار

٩٦٧/٧/١٠

نامەیەکم بۆ بەغدا نووسیوە داوەمە بە ڕزگار بەبێ زەحمەت لێی وەربگرە و بۆ خۆت بۆمان لە پۆستە بهاوێ.

***

برای زۆر خۆشەویستم ابو سوران الورد

نامەکەتم پێ گەیشت زۆر بەخەبەری نەخۆشیت دڵتەنگ بووم و غەیری ئاوات و دوعای بەخێر نازانم چیم لە دەست دێت.

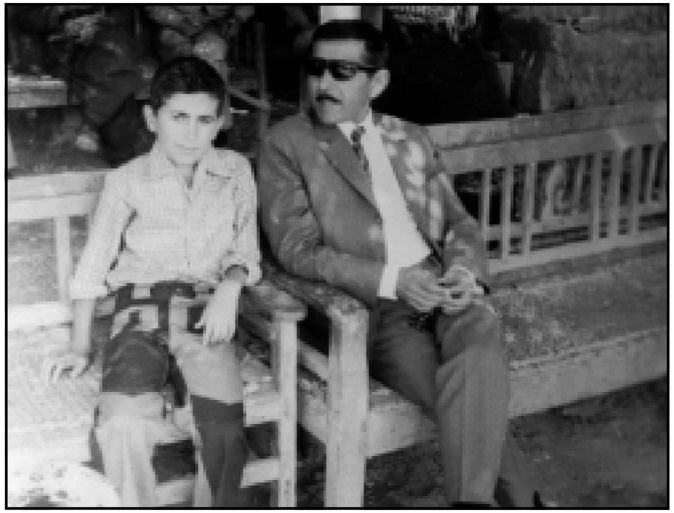

مەم و زاگرۆسی کوڕی هەژار

کاکە گیان بەڕاستی زۆر لە خۆم تووڕە و وەڕەزبووم کە نامەکەی پێشووم بۆ نووسیبووی چونکە دەڵێن مارانگاز لە دەزووی ڕەش و سپیش دەترسی. ئەوەندە تا ئێستا ڕەفیقانی دڵسۆز وازیان لێ هێناوم دەستم لەسەر دڵمە بۆ ئەوانەی ماون.

من لەوەدا سووچی کەس ناگرم دەزانم بۆ خۆم نەقص و عەیبم تێدا هەیە و پیاو کە بەدبەخت بوو ئەو وردە کۆسپانە بۆی دەبن بە ئیعتیادی.

منێکی ئاوارەی دەربەدەر وەک کارگ هەڵتۆقیوم و دەشمەوێ وەک خەڵکی خۆوڵاتی بەرانبەر بێمەوە، دیارە ئەو خەیاڵە خاوە تووشی هەزار داوم دەکا.

بەهەرحاڵ ڕوحەکەم ئێستا کە چاو دەگێڕم و سەر هەڵدێنم تەنیا ئەستێرەیەکم بەعاسمانەوە ماوە کە ترووسکەی هومێدێکی لێوە دەبینم ئەو ئەستێرەشم تۆی، حەز ناکەم ئاوابی و هەوری چڵکنی دڵ ئێشانت بێتە بەر، بەڵکو خوا لەو ئاواتەم دا ناهومێدم ناکا.

کاکە زۆر ئاواتمە زوو چاک بیەوە و زۆر سەلامم بۆ براژنم و چاوی منداڵەکان ماچ دەکەم ئیتر بەهومێدی دیدار.

أبو مصطفی

***

برای زۆر بەڕێزم باوکی سۆران ڕۆژباش

قوربان زۆر لە مێژە هیچ خەبەرم لێت نییە بە هومێدم خۆشت ڕابواردبێ و ساغ بی و منداڵیش بەکەیف و دەماغ بن، ئەگەر لە ئێمە دەپرسی لە سایەی سەری دۆستانەوە بێ خەمین و تەنیا وەرەزی ئێوە دەکەین، مەعسوم هەر چاوەنۆڕتانە و دەڵێ دێن بۆ لامان، کاکە نازانم خۆتان چۆنی بەباش دەزانن، بەڵام ئەوەندە ئەزانم کە ئەمساڵ جێگەکەمان لە هەموو ساڵان خۆشترە و ئاوەکەمان لە هەموو ئاوان سازگار ترە...، جا ئەگەر بێن و سەرمان بدەن زۆرمان پێ خۆش دەبێ، ئەگەریش یەن کاک ئەمینیش دیارە دەگەڵ خۆتانا دێن.

کاکە گیان خۆشم و خۆشت هەر جارێک لامان وابووە کە خانووەکە نەفرۆشین و بۆ دوارۆژ ئەوەندەمان ببی.. بەڵام وابزانم تەنگوچەڵەمەی ژیان بەرژەوەندی دوارۆژ لەبیر دەباتەوە، جا ئەگەر هەڵکەوت و کەسێکی وا هەبوو سەربەسەر بەو پارەی لێی صەرف کراوە هەڵی گرێتەوە لام وایە بیفرۆشی و چی دەمێنێتەوە بیدەی بە منداڵەکان.

پەنجا دینارم لە لای کاک هاشم هەیە بەڵکو لە هاتنی منداڵەکانم بۆ لاتان لە

ئەیلولدا بیان داتەوە.

تا کاک حافظ هەبوو ئێمە هیچ خەمی کرێ خانوومان لەبەر نەبوو بەڵام بەناشکوری نەبێ ئەو ئەوا لە خەستەخانە کەوتووە و وا بزانم ئەبێ خۆت ئەو تەکلیفە بخەیە ئەستۆ و هەر بە سێ مانگ وا بکەی کرێیەکە بدرێ.. جا ئەگەر کاکە عەلی زاواشت دەستەبەر ببی هەر زۆر چاکە خۆ من شوکور کەسی ترم پێ شک نایە هاواری بۆ بەرم تۆ نەبی...

نازانم شەرەف نامەت خوێندوتەوە یان نا ؟ بە فارسی نووسراوە و لە لایەن محەمەد عەلی عەونی و مەلا جەمیلەوە دووجار کراوە بە عەرەبی، وا من ئێستا شانم لێ داخستووە و دەیکەم بە کوردی ئەگەر مەرگ مۆڵەت بدا وا بزانم شتێکی مناسبی لێ دەردەچێ، تا ئێستا نزیکەی نیوەم وەرگێڕاوە با بزانین چۆن دەبێ.

ڕەنگە تۆش وەک خۆم ڕزگاری و نور بخوێنیتەوە بەڕاستی لەو نەقدە لاذع و جوانەی کە کردبووی زۆر دڵم خۆش بوو زۆریشی خزمەت پێکردم بەڵام من چاوەنواڕ بووم زۆرتر و خراپتر بنووسن... واتا بەداخەوە کەمیان نووسی، حەیفە پیاو هێندە وریا و زیرەک نەبێ لە نەقد کردندا!.

بووکە شووشەی مامۆستا مارفم دیت خراپ نییە. بەڵام نازانم ئەوەکانی تۆ بۆ دەرنەچوون خۆ قەرار وابوو زوو دەرکەون یان دەرکەوتووە و من پێم نەزانیوە؟ نازانم...

زۆر سەلام و کەلامم بۆ مامۆستا پیرۆز و زۆر سەلام بۆ کاک جەودەت و هەموو برادەڕانت.

خۆشم و مەعصومیش زۆر سەلام لە براژن و لە دایک دەکەین و پڕ بەدنیاش سەلام و سوپاس بۆ کاک ئەمین.

چاوی هەموو منداڵەکان ماچ دەکەم و منداڵەکانمان دەستتان ماچ دەکەن.

ئیتر هەر بژی بەخۆشی و هومێدەوارم هەر سەربەرز و سەرکەوتووبن.

برات: باوکی مستەفا

١٩٦٩/٧/٢١

کاک سلێمان کە لە لامانە سەلامتان لێ دەکا.

***

بێ خۆلان – چۆمان

برای بەنرخ و خۆشەویستم کاکە ئەبو سۆران ڕۆژباش.

بەڵێ گفتم پێ دابووی کە زۆر زوو شیعری مام هێمن و مەقالێکی خۆمت بۆ بنێرم. بەڵام ڕەنگە زۆرباش تەبیاتی من بناسی. چل ڕووپەڕێکم پاکنووسی حاشیەی شەرەفنامە مابوو لەبەر چاوم وەک چیای هەڵگورد بوون شانم لێ داخست و هەموو شتێکم وەلانا تا ئەوم خەلاس کرد. ئەوسا ئەو مەقالەیەم نووسی جا نازانم بەدڵتە یان نا ؟ ئەگەر پێت باش بوو ئەگەر ماوە ماوە لە هەولێردا چاپی بکە.

جا ئەوجار چۆنی چاکی شوکور؟ منداڵ خۆ باشن؟ زۆر سەلامم بۆ براژن و دایک و هونەر و سافیە. ئەرێ کاکە لە بابەت یەکیەتی ئەدیبانی هەولێرەوە چتان کرد هیچت بۆ نەنووسیم. چونکە ئەگەر بزانم هەر کۆسپتان دەخەنە ڕێگە تا لای مەلا مستەفا باسی بکەم، حەز دەکەم بۆم ڕوون کەیتەوە، من خۆم تا کتێبەکەم خەلاس نەبێ نایەمەوە، ئەگەر نامەم بەهۆی فەرانسۆ حەریری بۆ بنووسی پێم دەگا.

ئیتر وەکیل بە سەلامان بە، نازانم قاپە ماستەکانت دەست کەوتەوە یان نا ؟ زۆر سەلامم بۆ حاجی ئەمین، تاهیر تەوفیقیشت لەبیر نەچێ سەلامی لێ دەکەم. خۆشی و سەرکەوتنت لە خوا دەخوازم

برات: هەژار

١٩٧٠/١٢/٤

***

ناسۆری تەشەنا

وەرە مەیگێڕ ئەوشۆ خەمی دڵ کەم کەم
لووزەوم بەردە سەری نامەوێ جورعەی کەم
تەشەنا بۆتەوە ناسۆری دەروونم دیسان
زامی کۆنە... بەمەیی کۆنی دەبێ مەلحەم کەم
مشتومالی دەوێ ئاوێنەیی ژەنگاوی خەیاڵ
مەستوگێژم کە هەتا گاڵە بەجامی جەم کەم
ئێستە بۆ چارەیی خەم گۆشەیی مەیخانەیە جێم
من کە ڕۆژێک دەمەویست میللەتەکەم بێ خەم کەم

چۆن نەبەم بۆ مـەی و مـەیخـانـە پەنا ؟ تێ گـەییـوم
لەم ولاّتـە هەمـــــوو شت زۆرە بەنـی ئادەم کــــەم
تا نەڕووخـــاوە بلاّ پڕ بێ لە خــۆشی و مــەســتی
تازە پێی ناوێ کـە من هۆدەیی خـۆم مـەحکەم کـەم
پیـر و زوڕهانم و ئێـســتـەش دڵەکـەم هەر دەیەوێ
سـەر و مـاڵم بەفـیـدای خاڵ و خـەت و پەرچەم کـەم
داسـتـــانی مــەم و زین کـۆنە کـچـێکم گـەرەکـە
شلکە ڕانی بگوشم بۆنی لە سـینگ و مـەم کـەم
من لە جـوانی دەگـەڕێم تێـپـەڕە زسـتـانی دزێو
کچ کـە ڕووم نادەنێ با سـەیری گـوڵ و شـەونەم کـەم
شــەڕە بایە لە چیــاکـــان و هەوا تووشـــە دەنا
وەکو شێتان دەمەویست ڕوو لە چیای ئەستەم کـەم

برای خۆشەویستم کاکە مەم: ئەوا جارێ شیعرەکانی مام هێمنم بۆ ناردی پەنا بەخوا بەهومێدم مەقالەکەشت زوو بۆ بنێرم، ئینشاڵلا قاپە ماستەکانت وەرگرتوونەوە.

طبعا□ مام هێمن و مام عەلی سەلامت لێ دەکەن.

برات: هەژار ١٩٧٠/١١/٢٣

***

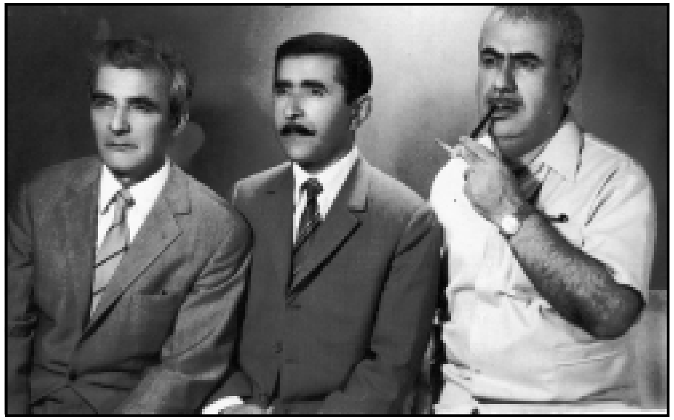

هـەژار و مـەم و هـێمن

باوکی سۆران سەلام عەلێک

کاکە گیان کاک محەمەد عەلی دوکانێکی لە هەولێر هەیە دەڵێن دەخرێتە مزایەدە بۆ خۆشی ئێستا وێنەگری پێشمەرگەیە لە ناوپردان... نازانم چەندت پێ دەکرێ مساعدەی بکەی؟

لێم ڕوونە تۆ درێغی ناکەی...

عەبدولوهاب ئەتروشیم دیت و گلەییم لێ کرد کە مستەفای دانەمەزراندووە.

سوێندی خواردووە کە دای دەمەزرێنێ و قضیـ□ـە منتهییە، با بچێتەوە لای بزانین چۆن دەبێ. لەو یەک دوو ڕۆژەش دا خۆم دێمەوە.

برات :هەژار ١٩٧١/٤/٢٣

***

بۆچی مردوو لینگی درێژ دەبێتەوە

زۆر لە مێژ ساڵە لەناو کوردەواری خۆماندا پرسیارێک دەماودەم و دەستاودەست دەکا، کە ئاخۆ بۆچی نووسەر و شاعیر و هونەرمەندەکانمان تا زیندوون کەس ئاوڕیان لێ ناداتەوە کەس بەهیچیان نازانن. کەچی کە دەمرن و لە دەست دەچن دەگەڕێنەوە سەریان و شینیان بۆ دەگێڕن و کۆڕی شەپۆڕیان بۆ دەبەستن و چاکیان پێ هەڵدەڵێن و خۆشیان دەربارە دەبێژن و فرمێسکی گەرموگوڕیان لە دوو هەڵدەڕێژن؟

لە ڕاستیدا پرسیارەکە تا ئێستا بێ وەرام ماوەتەوە و هەریەک بەجۆرێک لێکی داوەتەوە، من لام وایە کوردیش وەک هەموو کەسی تر دەزانی بێ شیعر ناژی، چیرۆکی چاکی بەلاوە خۆش و پەسندە... بەڵام بەو مەرجە کە بەخۆڕایی دەستی کەوێ و بیبیسێ و زیانی ماڵی لێ نەکەوێ...

شاعیر و نووسەر دەبێ کات و ساتی بۆ نووسینەکە تەرخان کا و ئەویش وەک هەموو ئافەریدەیەک خواردن و لانەی دەوێ و ئەبێ ژیانی ڕۆژانەی پەیدابێ، ئەمجار بۆ ڕەنێوهێنانی بەرهەمەکەشی ناچارە داوای یارمەتی لەم و لەو بکا.. ئەمەش بۆ ئەو ئەم و ئەوە دەری ناهێنێ و کابرای خاوەن پارە با حەزیش لە شیعر بکا بەڵام حەز لە پارە پتر دەکا و شیعری بەخۆڕایی پێ خۆشترە لەوەی کە بیکڕێ.!!

جا بۆ ئەوە لەو نیاز و مەبەستەی دا سەرکەوی دەست دەکا بەخراپە گوتن و ڕەخنە لێ گرتن، ئەو شاعیرەی کە ڕەنگە کاری بکەوێتە لای و بەو فێڵە ڕژدی و چنۆکی خۆی

پینە دەكا...

بەڵام ئەگەر ئەو شاعیرە یان ئەو نووسەرە مرد «وەک دەڵێن مانگا مرد و دو برا» تازە داوای هیچ لە كەس ناكا و ئەوی لە ژیانا كردوویە بەبێ نرخ بژاردن بۆ هەموو كەس ماوەتەوە. ئەوسا هەموو كەس بەبێ ترس لە زیان دەتوانی بڵێ: زۆرم خۆشدەویست و خۆشم دەوێ و چاكی گوتووە و زۆر بەر دڵم دەكەوێ و نووسەرێكە هەرگیز نامرێ و

نەریمان و هێمن و مەم
لە ژێر پەیكەری حاجی قادر لە كۆیە

ئەگەر بەزیندوویی كۆڵیتێكی نەبوو ئێستا وا لەناو دڵماندا دەژی و جێگای زۆر گەرم و خۆشە و هەموو دنیا بۆی بە پەروشەوەیە!!.

ئەوجار هەر ئەو پیاوە مەردە بادەداتەوە سەر زیندووەكان و گەڕ دەو نووسەرانە دەهاڵێنی كە هێشتا دەمیان دەجوولێ و خواردن و بەرگ و خانوویان دەوێ و چاویان لێ دەقونجێنێ دەمیان لێ دەكاتەوە و بەجڕوجونگ و خشتوخاڵیان ناو دەبا و پاڵیان پێوە دەنێ.

بەكورتی و بە كوردی ئەگەر وردی لێک دەینەوە دەزانین كە ئاكارێكی زۆر نانەجیبانە ملی گرتووین و دەمانەوێ شاعیر و نووسەرمان دڵمان خۆشكەن و ئامۆژگاریمان بكەن. بەڵام نۆكەری بێ خەڵات و بەراتمان بن.

حاجی قادرمان بەپێخواسی و بێ چۆغە و كاڵەک لە باڵەک سووڕاوەتەوە و سەرباری ئەوەش خەڵكی كۆیە شاربەدەریان كردووە و بە كافر و پیاوخراپیان داناوە، خەڵكی سولەیمانی نەدەچوونە نەورۆزێک كە پیرەمێرد بۆی ساز دەكردن و هەزار درۆ و بوختانی بە خت و خۆڕاییـیـان بۆ هەڵدەبەست، بێكەس لێفەیەكی نەبوو بەخۆی دادا دەچوونە سەیری قڕەی خۆی و خێزانی لەسەر لێفە بەڵام كەس نەبوو دەست بەرێ پارەی لێفەیەک بدا.

گۆران ئەگەر لە بەندیخانەدا نەبوایە دەبوایە ڕۆژهەڵات و ڕۆژاوای بۆ نانی ڕۆژانەی بپیوایە، گوایە ئەو ڕۆژگارە كەس نەبووە لە شیعر سەری دەرچێ و تامی هونەر بكا؟ بەڵێ هەبوو بەڵام وەک گوتم ئەگەر بیان گوتایە ئێوە باشن دەبوایە یارمەتیشیان بدەن جا بۆ ئەوە خۆیان لێ بدزنەوە و بۆیان ماندوو نەبن بڕوبەهانەیان پێ دەگرتن و خۆیان لە چنگ ڕزگار دەكردن.

لە زەمانی ئەواندا شاعیر و نووسەری پێش ئەوانیان هێناوەتە پێش چاویان و ناویان بەرێزەوە هێناون و ڕاوەستاون تا یەكێک لەو زیندووانەش مردووە و ئەوسا گورج هەستیان بەبلیمەتی و گەورەیی ئەویش كردووە و گوتویانە: ئەشەدەم بیللا شاعیرێكی گەورە و نەمر بووە و ئەوانەی ئێستا ماون خوێڕی و تۆڕین و بۆ ئەوە نابێ پیاو بیان ناسێ.

حاجی قادر پێغەمبەری كوردایەتیمانە و پیرەمێرد گەنجینەی ئەدەبیاتی بۆ جێ هێشتین و بێكەس دەرسی ئازایەتی دەداین و گۆران دەسكە گوڵی سەر سەبەتەی ئەدیبانی كوردە و پێویستە كۆتەڵیان بۆ بڕازێنینەوە و پەیكەریان بەرزكەینەوە و شینیان

تازە بێتەوە و ئاکاریان و کرداریان لە بیر کورد نەچێتەوە و لەلای بێگانە و خۆ شانازییان پێوە بکەین!!؟!

ڕۆژێک لە بەغدا بەبەر دوکانێکدا ڕادەبردم. چەقەڵێکی مردووی مۆمیایی کراوی لێ دانرابوو، لەسەری نووسرابوو: نرخی ٢٥ دینارە، سەری زمانی خۆم گەست، ئایا دەبێ ئەو چەقەڵە بە زیندوویی شاعیر بووبێ؟... ئەگەر شاعیریش بووبێ چەقەڵی کوردستان بێ... چەقەڵ بە زیندوویی پەنجا فلسێک ناکا ئەگەر مرد و مۆمیایی کرا نرخی ٢٥ دینارە!؟.

ئای سەد خۆزگە ئەم گەلە نەجیبەمان لەو ئاکارە نانەجیبانەیەشی ڕزگاری دەهات و وای لێ دەهات بەبێ لەڕوودامان بەچاکی بوگتایە چاک جا با زیندووش بوایە، قامکی دەچاوی خراپ ڕابکردایە جا با مردووی مۆمیا کراویش بوایە. خوا گەورەیە... هیچ دوور نییە ئەو ڕۆژەش بە چاو ببینین کە بەزیندی سەر، کورتە باڵا و درێژان لێک جیاکەینەوە و هەر بەمردوویی لینگی هونەرمەندانمان لەبەریەک نەکێشینەوە، بەهومێدی ئەو ڕۆژە.

***

نامەکانی د. مارف خەزنەدار

بۆ برای خۆشەویستم کاکە حەمەی مەم

ڕۆژباش

هەواڵت ئەپرسم، هیوام وایە لە خۆشی دابی، نامە خۆشەکەتم پێ گەیشت، ئەوا وەرامی ئەدەمەوە:

١- مۆری لقی یەکێتییەکەمانم بۆت نارد، ئەگەر بەتەمای ئەوە بوویتایە ئەوانەی پێویست بوو بۆتی دروست بکەن و بینێرن ئەوا هەر پێت نەئەگەیشت، ناچار بووم کە نامەکەتم وەرگرت خستمە سەرشانی خۆم و بەشەوێک تەواوم کرد.

٢- ئەوا دیسانەوە دەفتەرێکی ئابوونەم بۆتان ڕەوان کرد، هیوام وایە تا ڕۆژی کۆنفرانسی ئێوە هەمووی پڕ کرابێتەوە، بەتایبەتی سەری مانگە.

٣- ئێوارەی ڕۆژی ١٩٧١/١/١٤ لە هەولێر ئەبم، هیوام وایە کۆنفرانسەکەمان سەرکەوتووبێ.

٤- ژمارەیەکی نووسەری کورد ئەبێ تا کۆنفرانسی ئێوە دەربچێ، خوا بکا ئێمە لەگەڵ خۆمانا بۆتان بهێنین.

سڵاوم بۆ هەموو لایێک، مناڵەکان هەواڵتان ئەپرسن و چاوی مناڵەکان ماچ ئەکەن،

کاک هەژار دوو ڕۆژە لە ماڵەوە کەوتووە، لەوانەیە بەم زوانە بێتە لاتان، وتارمان بۆ بنێرن، خۆشتان باش کۆبکەنەوە بۆ کۆنفرانسەکە.

ئیتر بژی چاوەڕوانی هیمەتتانم.

برات: مارف خەزنەدار

١٩٧٠/١٢/٢٨

***

بۆ برای خۆشەویستم مامۆستا کاکە حەمەی «مەم» پێشکەشە

ڕۆژتان باش

چاوەکانت ماچ ئەکەم، ڕێز و نوازشاتم بۆ ئافەرین خان، چاوی منداڵەکانت ماچ دەکەم، هەر چۆنێ بێ گەیشتمە هەواری تازەم. ئەو کارەی بۆی هاتبووم واتە دەرس وتنەوە، باش و ڕێکوپێکە. ئەگەرچی ماندووم و دەرسم زۆرە بەڵام کارەکەم پێ خۆشە. بەتایبەتی وەخت و کاتیشم زۆرە، ئەو کارە زانستییانەی لە ماڵەوە بۆم تەواو نەدەکران لێرە تەواویان دەکەم... ئیتر وەکو دەبینی باشم، بەڵام دوور وڵاتی و دووری لە دۆست و هاوڕێ و برادەران کارێکی گەورەی تێ کردووم، بەڕاستی هەستم بەوە نەدەکرد کەوا دەبم، بەتایبەتی دوور وڵاتیم زۆر دیوە لە ژیان دا، هەر چۆنێ بێ زوو زوو دەتوانم بێمەوە.

هێشتا لەناو فرۆکە بووم ناوەڕۆکی نووسینی ئەدەبی و هونەری هێرشی بردبووە ناو مێشکم، ئەوا لەپاڵ نووسینەکانی زانستیم شتم بۆ دێ و زوو بەزوو تۆماریان دەکەم، ڕەنگە لە دوارۆژدا بەدڵت بن.

بیرتان دەکەم، هەر چۆنێ بێ هەزار ناز و نیعمەت نابێتە جێگری دوور وڵاتی، سڵاو لە هەموو دۆست و برادەران دەکەم، بۆ هەندێکیان نامەم نووسی، ئەوانی تریش لەم ڕۆژانەدا بۆیان دەنووسم.

ئاگاداری هیچ شتێکی لای خۆمان نیم، بەتایبەتی هەواڵی خوێندەواری، بۆم بنووسن، ناوونیشانم بە فەرەنسی و عەرەبی نووسیوە، بەهەر کامێکیان بنووسن دەگات.

دووبارە چاوەکانت ماچ دەکەمەوە و بژی.

برات: مارف خەزنەدار

***

بۆ برای خۆشەویستم کاک «مەم» پێشکەشە

ڕۆژتان باش،

هەواڵتان ئەپرسم، هیوام وایە لە خۆشی دابن، ئەم جارە بێ وەفابووی و ئەوەندەی پێویست بوو یەکتریمان نەدی، بەڵام یا ئەبێ لە کەرکووک و میهرەجانەکە یەکتری ببینین یا من دێمەوە هەولێر.

لە ڕۆژنامەی «هاوکاری»دا، عەزیز گەردی خۆی دەرخستبوو، نەوەکو تەنیا عەزیز گەردی، بەڵکو تاقمێک، ئەو تاقمە ترسنۆکە خەریکن ئەم بێچارەیە ئەکەن بەقۆچی قوربانی.

من لە ساڵی (١٩٤٦)ەوە تا ئێستا، ڕەخنەم لە زۆر کەس گرتووە و زۆر کەسیش ڕەخنەیان لەمن گرتووە، بەڵام تا ئێستا کەس وا خۆی نزم نەکردووە پێم بڵێ: (بێ ئارەقە کردن لە شوێنێکا ئەفەرمووی...)، وە منیش ئەم قسە بازاڕییەم بەکەس نەوتووە... جیاوازی لەنێوانی من و ئەم شەمشەمەکوێرەیە، یا ئەم شەمشەمەکوێرانە ئەوەیە کە من لەوە تووڕە نابم ئەگەر پێم بڵێن نووسەر نی، بەڵام لەوە تووڕە ئەبم کە پێم بڵێن: شەرم بکە. بەڵام شەمشەمەکوێرەکان ئەگەر لێشیان بدەی پێیان خۆشە، تەنیا پێیان بڵێ نووسەری یا شاعیری... دوێنێ هاوڕێم مامۆستا سەعید ناکام لەو گۆڤارەی خۆم کاری تێدا ئەکەم پێی وتم هیچ نازانی، ئەمە تووڕەی نەکردم، بەڵام هێشتا ئەو کەسە لە دایک نەبووە بتوانێ پێم بڵێ «شەرم بکە!» جا چی جا عەزیز گەردییێک...

مەم و نووسەرانی هەولێر لە ژێر پەیکەری حاجی قادری کۆیی

نازانم بۆ شەرم بکەم، لەسەر دزی، کوشتن، تاوانباری، نیشتمان فرۆشتن! نازانم بۆچ پێویستە شەرم بکەم.

ئەم هەویرە ئاوێکی زۆری ئەوێ، چونکە چارەکە چەرخێکە وەکو وتم، گەلێ کەس ڕەخنەی لێ گرتووم و منیش ڕەخنەم لە گەلێ کەس گرتووە، بەڵام ئامادە نیم بۆ جارێکیش لەپێش عەزیز گەردی ناوێک خۆم بەخەجاڵەتی ببینم. ئامادەم زۆری لەسەر بڕۆم، زۆریشی لەسەر ئەڕۆم، قەت باوەڕیش مەکە خۆم ئەوەندە نزم ئەکەم و لە ڕۆژنامە و گۆڤارەکاندا وەرامی ئەدەمەوە. ئێستاش تا ماوەی دوو هەفتەی تر ئەگەر ئەم عەزیز گەردییە پاشگەز بووەوە و بەهەر شێوەیێکی خۆی دایئەنێ دانی بەم هەڵەیەی هێنا و منی لەم خەجاڵەتە ڕزگار کرد، ئەوا هەموو شتێک تەواو ئەبێ، ئەگینا ئۆباڵی خۆی لە ئەستۆی خۆی... ئەتوانی بەزمانی منەوە ئەم هەموو قسانەی بۆ بگێڕییەوە، بۆ شەمشەمەکوێرەکانی تریش ئەگەر ناسیتن. ئیتر دووبارە هەواڵتان ئەپرسم و جەمال سڵاوتان لێ ئەکا و نوازشاتم بۆ ماڵ و مناڵ و خێزانت بژی.

مام هێمن لەگەڵ منا دێ، بۆ سلێمانی و کەرکووک، لەوانەیە بۆ هەولێریش ئەگەر تۆ نەیێی بۆ کەرکووک.

١- هیوام وایە ئەو وتارەی کە لە هەولێر نووسیمەوە بۆ گۆڤاری «هەولێر» بڵاو نەکرێتەوە، بەهیچ جۆرێ ڕازی نیم بە بڵاوکردنەوەی. ئەوا نامەم بۆ کاک بلالیش نووسی لەم بابەتەوە، جا یا لای خۆتی دابنێ، یا لای کاک بلال بێ.

٢- لە ڕاستیدا نووسینەوەی ئەم نامەیە بۆ تۆ لە ڕووی دڵسۆزی منەوە بوو بەرامبەر بەتۆ، چونکە دوێنێ ئێوارە لە مەجلیسێکدا باس وتارەکەی هاوکاری کرا. زۆربەی خەڵکەکە لەسەر ئەو ڕایە بوون کە دانەری تەنیا عەزیز گەردی نییە، بەڵکو شەمشەمەکوێرەکانیش هاوبەشن، بەم بۆنەیەوە یەکێک ناوی تۆشی هێنا، منی خاوەن هەق بەتووڕەبییەوە وەرامم دایەوە کە ئەمە ڕاست نییە.

برات: مارف خەزنەدار

١٩٧٢/٣/١٩

***

نامەکانی بیمار

مامۆستا محەمەدی خۆشەویست

ڕۆژتان باش

زۆر لەمێژە بەڵکو لە ساڵێک پترە ئارەزووی نامەیەک ئەکەم بۆتی بنووسم بەڵام وا چاکترین هەل هاتە پێشەوە... کە بەبۆنەی چیرۆکەکەت «قینی لێم بوو!» دەمەوێ گوڵاوی ڕۆژباشت پێشکەش بکەم. وە پیرۆزبایییەکی گەرموگوڕت لێ بکەم بەهۆی ئەم سەرکەوتنە پیرۆزەت لە مەیدانی چیرۆکی کوردیا.

چیرۆکی (پەنجا فلس)م خوێندەوە، باش بوو بەڵام ئەم چیرۆکە (قینی لێم بوو) ئێجگا باش بوو وە باسێکی زۆر ورد و بەکەلکت گرتبوو بەشێوەیەکی بەهێز و زمانێکی ڕەوانەوە بۆت گێڕاینەوە، توانیبووت جڵەوی خوێندەوار هەر لە یەکەم دێرەوە هەتا دێری دوایی زۆر بەتین بگری و چرکەیەک شەخصیەتی خۆت لە خوێندەوار نەشاریتەوە. وە ئەم سەرەتا و ئەم دیباچەیەی هەردوو چیرۆکەکەت پێ ڕازاندبۆوە زۆر لەجێی خۆی بوو وە بووبووە هۆیەک بۆ جوتدانی ئارەزووی خوێندەوار لە خوێندنەوەی وە هەتا بلێیی واقعی بوون و واقیعەتییان لێوە ئەتکایەوە، ئەمە لەلایەک، لەلایەکی تریشەوە چیرۆکەکان وەنەبێ هەر وێنە نیشان دانێک بێ و بەس بەڵکو بەزنجیرە هێنانەوەیەکی مەنتیقی و گرێی چیرۆکت دیار کردبوو بەبێ ئەوەی نووسەر هیلاک بکات، هەر چیرۆکەی گرێی خۆی دیاربوو، لە دواییدا هەتا دوا هەناسەی شەوق و گەرموگوڕی خوێندەوارەوە بە پەندێکی عەمەلی و واقعی یان بە ڕووداوێکی خۆشی سەیر ئەم گرێیانە ئەکرانەوە. کە بەلای منەوە گرێ کردنەوە و دوایی پێ هێنانی چیرۆکی کورت شتێکی زۆر مهم و گرانە.. ئافەرین بۆ ئەو نووسەرانەی وەکو تۆ لێیی دا سەردەکەون.

کاکە مەم: چیرۆکەکانت تێمان دەگەیەنێ کە نووسەرەکەی بەهرەیەکی چیرۆکی هەیە و بەری ڕەنجدان و پیشەسازی «صناعە»و خۆ ماندووکردن نییە... وەک هەندێ لە چیرۆکنووسەکان: هەر چیرۆکێکت شاگوڵێکی گوڵزاری بەهرەداریە و کێڵگەیەکی سەوز و ئاوەدانە و... گەواهە بۆ ئەوەی تا چەند هونەری چیرۆکی تازەت تێدا چاندووە، وە هەر چیرۆکێکت شایەدە بۆ ئەوەی کە تۆ بەگیانێکی پاکەوە دەستت لێ هەرماڵیوە بۆ دروس کردنی تەلاری تا سەری چیرۆکی کوردی.

زۆر جێگەی شانازیە کە ئێمە لەم سەردەمەدا چیرۆکنووسی وەکو مەم و محرم

محەمەد ئەمین و ئیبراهیم ئەحمەدمان هەبێت.

مامۆستا گیان دەبێ ئەوەت بخەمەوە بیر کە ئیشوکاری تۆ لە مەیدانی چیرۆکدا هەر ئەوە نییە (٢٠٠) لاپەڕەیەکت نووسیبی «وەکو لەخۆتم بیستووە» بەڵکو فەرمانی سەرشانی تۆ بەرامبەر مێژووی ئەدەبەوە زۆر لەوە گەورەترە... فەرمانتان دروستکردنی کۆڵەگە و بناغەیە.. پێگەیاندنە، تێگەیاندنە، ئەمەش بەروبوومێکی زۆرە پێویستە هەتان بێت.

بێ گومانم هەر چۆنێک بنووسیت تۆ هەر نووسەرێکی (واقیعی)، کەوابێ پێویستیمان بەتۆ زیاتر ئەوەیە هەر ئەو باسانەت لە قاڵبێکی هونەری بەرز دابرێژێت، ئەتوانی شێوە و جۆری ڕێگەی هونەری چیرۆکی تازەی لەسەر تەتبیق بکەی و لە ڕادەی نزمی نەزانانی تێپەڕینی، چونکە زۆر هەیە هونەری چیرۆکنووسینی لا زۆر ئاسانە و بگرە هەر بەهیچی نازانێ و هەرچۆنێک هاتەپێش ئەینووسێت و بە چیرۆکیشی ئەداتە قەڵەم، ئەمەش هەر لەبەرئەوەی کابرا واقعیە و باسی میللەت و کۆمەڵی کردووە، ئەمما هونەری نووسین هەر هیچ پێیی ناوێ!!

واتە، لەم ئەدەبە واقیعە دەست لێ داوە نە وابکەی شێوە (شکل) بەسەر ناوەرۆک (مضمون)دا سەرکەوێت و ناوەرۆک بزر بکات وە نەوا بکەی ناوەرۆک و باسەکە شێوەی نووسین بزر بکات و بکا بەقسەی ئاسایی!

ئەمانە وابزانم هەمووی زیادە بوو بۆم نووسیت چونکی پێویستیت بەم جۆرە ئامۆژگاریانە نییە، من لەوە بێ گومانم بەڵام دڵم وای ئاو خواردەوە کە شتێک دەربارەی چیرۆکەکان هەر بنووسم ئینجا کەم و زۆر.

سەرنج: بەتەمام شیعرەکانم نەختێکیان لەژێر ناوی (تروسکە ئاواتێک)دا چاپ بکەم.

برات: عبدالرزاق بیمار

١٩٥٧/١٢/٢٨

***

مامۆستای بەڕێز کاکە محەمەدی خۆشەویست

ڕۆژتان باش.

لە دوورەوە، پاش ماوەیەکی دوورودرێژی بێ دەنگی و بێ هەواڵی لە ناکاوا نامەیەکت بۆ ئەنووسم، کە وەکو خۆم خاووشڕۆڵ بێت بەڵام دیسانەوە حەز ئەکەم

گەرمترین سەلامی خۆشەویستیت لە برایەکی دڵسۆز و پەسندکەری ئەدەبەکەت هەڵگرێ و سۆزی دووریت بێننە پێش چاو.

مامۆستا باسی نامەی پێشووت ناکەم چونکە لەوە دەرچوو کە داوای پۆزش هێنانەوە و لێ بوردن بکەم وە لەوەدایە کە بوترێ بەبیری کەس نایە کە کاغەزی ئێوەم پێگەیشتووە و وەڵامیم لە دڵا بوو نەهاتۆتە سەر کاغەز.

ئەم جارە لە هیوادا ڕەخنەی کتێبی «قەلای دمدم»ی مستەفا سالح کەریم ئەبینن کە نووسیومە و لە وتارەدا زۆر بەسادەیی و تواضع «خاکێتی»یەوە شوێنی تۆشم دیار کردووە لە مەیدانی چیرۆکی کوردیا، هیوادارم کە بەرچاوت بکەوێت و شایانی خوێندنەوە بێت وە خەریکم دراسەتێکی کورت لەسەر تۆ و چیرۆکەکانت بنووسم تکایە هەندێ مەعلوماتم بۆ بنووسە وە ئەوەش بزانە ئێستا بۆ نووسینی «هیوا» لیژنەیەک دامەزراوە، منیان کردووە بە ئەندام وە ڕەنگبێ حەزیش بکەیت ئەوانی تر بناسیت ئەوانیش علاءالدين سجادی، محەمەد مەلا کەریم، کاکە مەم فخری و ناهدە و منم.

ئیتر تکام وایە بەلەز وەڵامم بۆ بنووسیتەوە و بەڵێنت ئەدەمێ کە لەمەودوا یەک ڕۆژ نامەت دوا ناخەم. حەز ئەکەم مەعلوماتەکان لەم نقطانە دابێت:

١- مێژووی ژیانی خۆت، لە بابەت هاتنتان بۆ شەقلاوا... دەوری مناڵیت، ئازاری مناڵیت ئەگەر هەبێ.

٢- چ کارێ زۆر تەئسیری لە ژیانی لاوی کردوویت؟

٣- نەخۆشی لەش چ کارێکی کردۆتە سەر دەروونت و جۆری ژیانت...

٤- سەرەتای خوێندەواریت... کام کتێبی ئەدەبی.. هی کام زمان تەئسیری یەکەمجاری هەیە لە سەرتا... وە ئێستا کام کتێب ڕێگەی ئەدەبت بۆ ئەڕەخسێنێ وەکام نووسەر هی کورد یا بێگانە حەز بەنووسینەکانی ئەکەیت؟ وە هەست دەکەی پێیەوە هۆگر بووی؟

٥- لە ئەدەبدا کە ڕێگەی واقعیەتت گرتبێ کام چەشنە واقعیەتە؟

٦- ئایا بیری نەتەوایەتی پێویستە بەسەر هەموو کەرەستەکانی تری ئەدەبی و هونەری ئەدەبدا زاڵ بێت؟ هەر چەندە ئەدەبی نەتەوایەتیت ئەدەبێکی ئینسانیشە لە هەمان کاتا، ئایا حەزت نەکردووە ئەدەبێکی ئینسانی ڕووت بنووسیت؟

٧- یەکەم چیرۆکت کامەیە؟ وەئەوەی بلاوت کردبێتەوە کامەیە؟ وە ئەم چیرۆکەی خۆت کە زۆر پەسندی ئەکەیت کامەیە؟ وە لەبەر چی؟

- تکا ئەکەم کە ئەم پرسیارانە بەئەوپەڕی سنگ فراوانی و ڕاستگۆیی «کە پیشەیەکی تەواوی خۆتە» وەڵامم بدەیەوە، ئەگەر گەلێ شتی وای تیا بوو حەز نەکەیت بڵاوبکرێتەوە کە ڕاز و نهێنی خۆتە، تکام وایە بەمنی ڕابپەرمووی و بڕواییم پێ بکەیت کە تەنها بۆ یادگار و مێژوو لام بێت.

ئەمە وا، وە حەز ئەکەم ئەم شتانەشم بۆ بنێری:

١- وەختێک چەند دێڕێکم لەسەر چیرۆکی «قینی لێم بوو» نووسیبوو بۆم ناردبووی ئەگەر لات مابێ تکایە بۆم بنووسیتەوە.

٢- ئەم چیرۆکەی کە لایەک یان دیمەنێکی ژیانتی لەناوا جێ بۆتەوە، ئەگەر بەردەستت بێ بۆم بنێرە.

٣- حەز ئەکەم چیرۆکی «پیاو» بۆ هیوا بنێریت بۆ بڵاوکردنەوە.

ئیتر برا گیان هەر چەندە ئەگەر ئەم شتانە ئەزیەت و ئەرک بن، بەڵام ئەمە شتێکی تایبەتییە و بۆ منە تکام وایە دریغی نەکەیت.

ئیتر چاوەڕوانی هیمەتتانم، وەهیوادارم صحەتت یارتان بێت.

برای دڵسۆزتان: عەبدولڕەزاق محەمەد

٩٦١/٣/٢٧

***

بعقوبه ١٩٦٤/٨/١٤

مامۆستای خۆشەویست

پاش هەواڵ پرسینێکی گەرم داوای تەندروستی و شادیتان ئەکەم وا هەفتەیەکە گەڕاومەتەوە سەر ئیش بەڵام بۆ بعقوبە گوێزرامەوە هەر چۆنێک بێت ئێرە شوێنێکی خۆشە و هەر چەند شارێکی بچوکە بەڵام شەقامەکانی پاک و بە باخ و دارە، بەتایبەتی دار پورتەقاڵ و لیمۆ وە ئێوارە وەختیشی زۆر خۆشە و هەوای فێنکە و چایخانەی زۆر و دڵگیری هەیە و لەژێر سێبەری دار پورتەقاڵدا بەچریکەی بلبلان و دیمەنی خۆش هەستم ئەبووژێتەوە.

ئێستا لە ئوتێل دابەزیوم، چاکترین ئوتێلی شارە و شەوی بە دوو پەنجاییە، سەوزەوات و میوە هەرزانە، وا خەریکم خانوویەک بگرم، ئەگەر خانووم بێ ئەوسا ئەتوانم دەعوەتێکتان بۆ بکەم.

ماموستا گیان، وا بەپەلە ئەم نامەیەم بۆ نووسین، لەسەر ئارەزووی خۆتان کە بێگومان شاد ئەبن بەهەواڵی گەڕانەوەم بۆ ئیش و ڕزگاربوون لە خەمی نەبوونی و وێڵی.

ئیتر شادیتان

دڵسۆز: عەبدولڕەزاق محەمەد بیمار

***

نامەکانی عەبدوڵلا پەشێو

چاوەکەم کاکە محەمەد

تا خەیاڵ بڕکا بیرت دەکەم

تامەزرۆی ڕۆژێکم بگەڕێمەوە، گوێم لە تۆ بێ کە تەشقەڵە بە پیربال مەحمود دەکەیت، ئەرێ بەڕاست، پیاو چۆن دڵی لە قسەکانی پیربال مەحمود دەگوشرێ؟!

ئێستا درەنگی شەوە، نیو سەعاتێک دەبێ لە کاک جەمشید حەیدەری و کاک مومتاز حەیدەری و دکتۆر عزەدین دابڕاوم، ئەمشەو هەموومان مێوانی کاک ئەنوەر عەبدولقادر «دڵسۆز» بووین، ڕەنگە بیناسیت.

ئەمڕۆ نامەیەکی سامی شۆڕشم بۆ هات، ئەگەر باوکی ببینیت بەڵکو هەواڵ ساغیی پێ ڕاگەیەنیت.

نازانم جگە لەو نامەی لە بەرلینەوە بۆم ناردیت، هینەکەی وارشۆشت پێ گەیشت یا نا؟

دەربارەی داوەت کردنت، قسەم لەگەڵ دکتۆر زارێ و ماموستا کوردۆیف کردووە، زۆریان پێ خۆشە و گوتیان هەوڵ دەدەین، وەرە کاکە... لێرە ژنێکی ڕوسی ناسکی چاوشین و قژ زەردت لێ مارە دەکەین، ئەو کچە ئەوروپاییانە بە شاعیران دەشیعرێنن، بە چیرۆکنووسانیش دەچیرۆکێنن.

لەو چەند مانگی دواییدا، زۆرم نووسیوە، بەڵام نەخۆشیەک تووشم بووە، ئەویش ئەوەیە، زۆربەی شیعرەکانم بە نیوەچڵی بەجێ دێڵم، جار هەیە سەرێکی جوان لە دایک دەبێ بەڵام بێ قاچ، جاریش هەیە هەر چوار پەل بە ناسکی دێتە دەرێ بەڵام بێ سەر. واش ڕێک دەکەوێ سەریش هەیە و چوار پەلیش بەڵام خێل و خوار! ئەوانەی بەساغی لە دایک دەبن، هەموویان تەسکەرەی ژیانیان نادرێتێ. زۆربەی هەرە زۆریان لە ژوورە خەگینەکەما چینە دەکەن و فڕکەفڕکی باڵیان دێ و ئێواران دەورەم دەدەن «ڕێی وڵاتمان پێ نیشان دە... بەرەڵڵامان کە».

کۆمەڵە چیرۆکەکەی پاشکۆی ڕۆژی کوردستانم خوێندەوە، دڵم لە ترسنۆکی هەندەکان ڕاچڵەکی، ئازایەتی هەندێکیش «ئەگەر هەبێ» ڕۆژی لە مۆسکۆ هەڵێنا، نووسینەکەی تۆم پێ ناخۆش بوو، تکا دەکەم وەکو چیرۆکنووسی «چیرۆکەکانی مەم» بمێنیوە، تۆ شوێنی تایبەتی خۆت هەیە لەسەر نەخشەی چیرۆکی کوردی، ئەو وڕێنانە یەکێکی تر بیکردایە بۆی بەپێشکەوتن دەنووسرا، بەڵام «مەم» بیکا دواکەوتنە، کە ئەو شتانە دەڵێم، بێگومان خۆم لە قەرەی تەکنیکی چیرۆک نادەم، بەڵکو گریانم بۆ فیکرەکەیە، مەسەلەی دۆئێلی پۆشکین و دانتێس، حاجی قادر و شێخ نەبی زۆر ڕوونە، زۆر سادەیە، هەر کەسێک باسی ئەو دۆئێلە بکا، دەبێ ئاوا بە سادەیی دەنگ بۆ سەرکەوتنی پۆشکین و حاجی قادر بدات بەسەر دانتێس و شێخ نەبی دا.

ئەگەر لێرە مەجال بکرێتەوە بۆ بڵاوکردنەوەی شتی کوردی، دەمێکە خەیاڵم کەوتۆتە سەر وەرگێڕانی هەندێ لە چیرۆکەکانی تۆ، بەهاوکاری لەگەڵ نووسەرێکی سۆڤیەتدا، چیرۆکەکانت شایانی ئەوەن بەهەموو زمانێک بخوێندرێنەوە.

کاکە: سڵاو لە دایکی مناڵان دەکەم، مناڵان ماچ دەکەم، زۆر هەواڵی کاک هونەر دەپرسم، هیوادارم وەزعی لە هەموو ڕوێکەوە باش بێ.

ڕۆژی ٧٦/١٢/٢٢ مۆنیکا دێ، دڵم لێدەدا، تاسەی دەکەم بەقەد وڵات، بەقەد مناڵانی گەڕەکی سێتاقان، زۆر بەداخەوە هەواڵی مردنی کسۆم بیست، بڕوا بکە دەمێک خۆم خواردەوە.

تا ئێستا لە مۆسکۆ لە زۆر موناسەبە شیعرم بە کوردی و ڕوسی خوێندۆتەوە، چەند سیمینارێکم لەسەر مەسەلەی کورد کردووە بۆ قوتابیانی بێگانە.

«وانەکانی مناڵان» لای بیرفراوانەکانی خۆمان بیرتەسکی بوو، کەچی لێرە بەنموونەی ئەدەبی ئینتەرناسیۆنالیستی حسێب دەکرێ، لەو دواییەدا شاعیر و وەرگێڕی بەناوبانگی سۆڤیەت «گەنکیرنکە» شیعرەکانی بە «تەرجومەی حەرفی» دیتم و هەموویانی بە شیعر هەڵگێڕایەوە، تائێستا بەهۆی «پەیوەندییە ڕەسمیەکانەوە» ناتوانن بڵاویان بکەنەوە! بەڵام چەند شاعیرێکی ناسیاو هەوڵێکی بەردەوام دەدەن و بڕوایان وایە کەسێک پێ توورە نابێ، ئەو بەزمە نەک بەنیسبەت نووسینی من بەڵکو

بەنیسبەت شتی کوردی هەیە، هەر چی بێ و هی هەر کێ بێ.

سڵاوم بۆ برادەران، کاک سەعدوڵڵا پەرۆش دەپرسم ئەگەر لای ئێوە ئیش دەکات، هەروا هەواڵی کاک جەوهەر کرمانج پرسیار دەکەم.

تێبینی: جارێ بێ پاسپۆرتم بۆ چوونە دەرەوە.

برات: عەوڵا

مۆسکۆ ٩٧٦/١٢/٢١

***

چاوەکەم کاکە حەمە مەولود:

وا دە ڕۆژێک دەبێ لەو ناوە گیرسامەوە، چەند ڕۆژێ لە شاری پۆتسدام بووم، پاشان بەرلین، دیسان پۆتسدام، ئێستاش شاری خنجیلانەی نویبراندنبرگ. ئەمساڵ دایکی مۆنیکای هاوڕێم داوەتنامەی بۆ ناردمە مۆسکۆ، تا ٨/١٣ لێرەم و پاشانیش دەچمە چیکوسلوڤاکیا، بلامانێ لەوێش هێلانەم هەیە.

دوێنێ سەرەتای بابەتێکی زانستیم نووسی دەربارەی زمانی کوردی و بەکارهێنانی وشە و تێرمین (مصطلحات)ی بێگانە، دەمێکە ئایدیای ئەو نووسینە وەکو پشکۆیەک لە مێشکما دەجریوێنێ و ئازارم دەدا.

لە خوێندنەوە بەردەوامم، شیعر دەنووسم، زۆربەیان بەنیوەچڵی و ناوک نەبڕوای بەجێ دێڵم، لە ئاووهەوای وڵات و خوێنەر دابڕان کارەساتە، کارەساتێکی گەورە، کە جاران نەمدەزانی ئەوەی لێی نابمەوە ڕۆژژمێرەکەمە، ڕۆژژمێر کردنەوەش خۆی لە خۆیدا ئەدەبێکە ئەگەر بێ ئەدەبانە بنووسرێتەوە. دار جگەرەیەکم بە جەلیلی جەلیل بۆ ناردی، بەدەستت گەیشت؟

١٩٧٧/٧/١١ لە وارشۆ چاوم بە تەحسین تەهای دەنگبێژ کەوت، قەڵا و منارەم دی، چاوم بەئێوە ڕوون بۆوە.

نازانم بۆچی سەفەرێکی دەرەوە ناکەیت؟ خۆ لە وڵاتە سۆشیالیستەکان هەرزانییە، ئەگەر نیازێکی وا لە دڵتا گەرای دانا پێشتر کاغەزم بۆ بنووسە بەڵکو منیش بێمە ئەوێ و چەند ڕۆژێ پێکەوە بین.

ئەوە چەند جارێکە دێمە ئەڵمانیا، قەت هەوڵم نەداوە فێرە ئەڵمانی بم و قسەی پێ بکەم، کەچی ئێستا لەگەڵ دایک و باوکی مۆنیکا خەریکی فڵتەفڵتم، ئەوانە نە

ئینگلیزی دەزانن نە ڕوسی، چارم ناچارە، زمانەکە لە ڕوی لیکسیک «مفردات»ەوە لە ئینگلیزییەوە نزیکە بەڵام فۆنیتیکەکەی ئەوەندە ناسادەیە چەندی دەکەم بەگوێم ئاشنا نابێ.

لێرە ماوەی ئیش کردنم کەمە، بەحەزرەتی تەنیاییم، دەمەوێ شیعرە نیوەچڵەکانم پاکنووس کەم، کۆیان کەمەوە، ئەوانەی دەستی ڕۆژێکی وەک ئەمڕۆ دەدەن بۆ کاک حەمەی مەلاکەریمیان بنێرم بەڵکو دەرفەتێکیان بۆ بدۆزێتەوە.

جارێکیان لە بەرلینی ڕۆژئاواوە سامی شۆڕش نامەیەکی بۆ نووسیم، تیایا سەرسوڕمانی خۆی نیشان دابوو کە شێتێکی بۆینباخ لەملی قات لەبەری بەسەر پاسکیلەوە دیوە، نووسیبووی ئەو ئەوروپایە شێتیشی لە هی ئێمە ڕێکوپێک و بەختیارترە، کەچی من ئەمڕۆ لەوەشم سەیرتر دی:

لەگەڵ هاوڕێکەم و برای براژنی «کچێکی ڕوسە» چووینە گەڕان، لە گۆلێکی نزیک شارا سواری بەلەم بووین، سروشت دەتگوت لاسای وڵاتی ئێمە دەکاتەوە ئاوا خۆی دەخەملاند، لە هاتنەوەدا، قەیرەکچێکی جوانی ڕەبەنم دی لەبەر دەرگای دێر ڕاوەستابوو، بەهاوڕێکەم وت ئەرێ خێرە ئەو بەدبەختە خۆی لەو ژیانە تەڕوبڕە بێ بەش دەکا؟ ویستی وەڵامم بداتەوە، کەچی لەپڕ کچەکەم دی پەلی پاسکیلەکی گرت و هاتە سەر شەقام و پێی بەپەیدانەوە نا، باشووکە ئاسا تێی تەقاند! ئای عاجباتی، ئای قەباحەت، کوڕە خۆ ئەوانە ڕەبەنیشیان وەک ڕەبەنی ئێمە نین.

بچمە هەر قوژبنێکی ئەو دنیایە پان و بەرینە، لە باتی ئێوە، لە باتی شاخ و داخەکان کۆمەڵە حەیرانێکی ڕەسول گەردی و چەند لاوکێکی کاوێس ئاغا و «ئەوەل سەحەرە»ی سێوەم لەگەڵدایە.

ئێستا ئێوارەیە، حەشامات لە متبەق نان حازر دەکەن منیش ئەم نامەیە دەنووسم و لە هەمان کاتیشا ڕەسول گەردی دەچڕێ «دانی ئێواران ئەوەتانی دەرێم لە پیرە هەولێرێ... لەسەر جۆگەی شێخەڵڵای»، نازانم بۆچی تا لە وڵات بووم ئەوەندە هۆگری لاوک و حەیران و فۆلکلۆر نەبووم؟.

کاکە:

وەک دەبینیت لە جیاتی نامە یاداشتت بۆ دەنووسم، ئەرێ تۆ چۆن دەژیت؟ لەگەڵ پیربال مەحموود لە چیدای؟ ئێستاش هەر دەئەدەبێنێت؟

یان ئەدەبی ئەدەبەکەی خۆی لە بنڕا بڕیوە؟ نامە نووسین وەکو هێلکە کردن وایە، ڕەوا

نییە داوا لە مریشک بکرێت «بهێلکێنێ» بۆیە وەڵامم دەدەیتەوە خێر عەلاخێر، ئەگەر نا خۆت و شێخی شاعیران گوتی «بالله پەکم ناکەوێ».

برام: موجامەلەی ناو نامە نییە ئەگەر بڵێم بیرت دەکەم، نازانم بۆچی لە «چیرۆکاندن» چوویتەوە؟ من ئەو حەللەق و مەللەقی دوای «چیرۆکەکان»ت بەبەرهەمی شەرعی تۆ نازانم، تۆ ئەوەیت کە لە چیرۆکەکانتای، ئەوەی کە کۆمەڵە شاکارێکت بەئەدەبەکەمان بەخشیوە، ئەگەر بێ کەس نەبێن تۆ هیچت کەمتر نییە لەو نووسەرانەی ناویان دنیای گرتۆتەوە.

سلاوم بۆ هەمووان

دڵسۆزتان: عەولا پەشێو

١٩٧٧/٧/٢٣ شاری نوبیراندنبرگ

براگیان: ئەمڕۆ ٩٧٧/٧/٢٨ کەچی هێشتا ئەو نامەیەم نەخستۆتە پۆستە. تا بەدەردی دەیان نامەی تر نەچووە هەر ئەمڕۆ حەواڵەی پۆستەخانەی دەکەم.

ئەوا دوو سێ ڕۆژە لەبەردام فۆتۆکۆپی دەسنووسێکی دیوانی سالم بکەم بۆ حەمەی مەلا کەریم، کەچی زۆر بەزەحمەت کەوتووە، لە بەرلینی ڕۆژهەلات دەڵێن لە بەرلینی

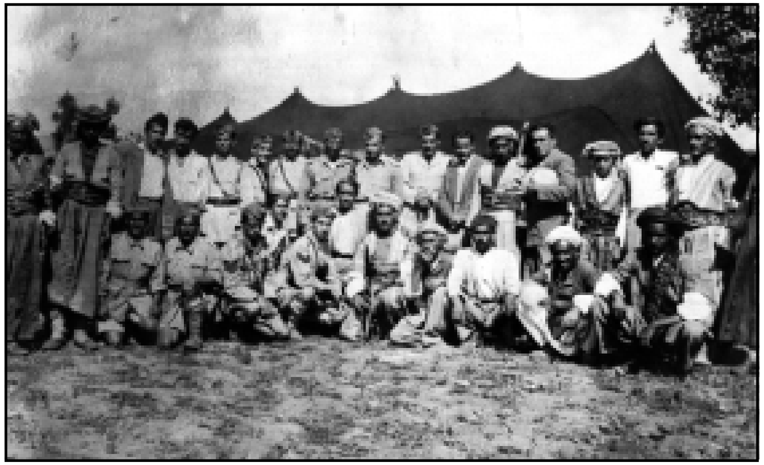

گوندی مجێسەر ١٩٥٠ لەبەردەم ڕەشماڵی مەحموود بەگ

ڕۆژئاوایە، لەوێش تەلەفۆنم بۆ کاک جەمال کردووە دەڵێ لە ڕۆژهەلاتە، تا ڤیزەکەم ٧/ ١٣ لێرە تەواو نەبێ ڕێگام نادەن بپەڕمەوە ئەوبەر.

بۆ ئەوەی خۆم بگەمە ئەنجامێک، وا دیارە شتێکی زۆر بەنرخە، ئەمڕۆ خەریکی کۆکردنەوەی ئەو مەترلیانە بووم کە لە یەریڤان کۆم کردنەوە دەربارەی پەیوەندی شاعیری هەرەگەورەی ئەرمەنی ئیساکیان و کورد، نازانم شتی وا دەرفەتی بڵاوبوونەوەی هەیە یا ئەمەشیان هەر بۆ ڕۆژنامەی «بۆ ڕۆژی خۆی»یە!!.

وەختی خۆی گەڵێ شتم دایە جەمیلی برام بۆ ئەو ڕۆژنامەیە کەچی لە ڕێگادا هەموو جوانەمەرگ بوون، من خۆش... تۆ خۆش ڕۆژنامەی هەردەم مەوجودی «بۆ ڕۆژی خۆی» خۆش!

توخوا ئەگەر سۆراخی کاک «حەمە کەریم هەورامی»م بۆ نەکەیت؟ نازانم لە کوێیە تا نامەی بۆ بنووسم، ئێستاش هەر لە دهۆکە یا..!

ئەگەر خوا کردی و دەستت دایە قەڵەم نامەم هەر بەئەدرێسی مۆسکۆ بۆ بنووسە، لە کۆتایی مانگی ئابا هەر لە مۆسکۆ دەبم.

ئیتر هەر بژی..

٩٧٧/٧/٢٨

شاری پۆتسدام

***

نامەکانی حوسێن عارف

بەغا- بارەگای یەکێتی

٩٧١/٦/٨

دڵسۆزم کاک محەمەد

هەموو کاتێکت شاد و بەختیاریت ئەخوازم.

چاوەکەم: بیستم گلەییت لێ کردبووم لەسەر ئەو قسانەی سەبارەت بەتۆ و بە سەرجەم چیرۆکنووسەکانی ترمان کردبووم لە لێدوانێکدا کە لە کۆڕێکی کۆمەڵی ڕۆشنبیرانی کورد دوام. بەڕاستی پێم ناخۆش بوو ئەم گلەییە لە تۆ ببیستم. جا حەز ئەکەم سەرنج بدەیتە ئەم چەند تێبینییەم تا هەق بچێتەوە جێی خۆی و تۆش دڵم لێ

کرمێ نەکەیت.

یەکەم: من لەو کۆڕەدا لە چیرۆکمان دوام لە ساڵانی ١٩٥٠-١٩٦٠ . واتە ئەوانەی بەرهەمیان کەوتە بەر لێکۆڵینەوەکەم، ئەو چیرۆکنووسانە بوون کە لەو ساڵانەدا وەک چیرۆکنووس ناوبانگیان دەرکردبوو، وەئەو وەختە و تا ئێستاش زۆر بەخۆیان و بەهرە و توانای خۆیانیان ئەنازی، لەوانە «محرم، مستەفا و جمال بابان و عەبدوڵلا میدیا» بوون، واتە دەستەی تەوژمەکەی ساڵانی ٩٥٣-٩٥٦، بەڵام من و تۆ و چەندانێکی تری وەک تۆم وا دانا کە ناوبانگتان بەر ساڵانی ٩٦٠-٩٧٠ ئەکەوێت، لەبەرئەوە کەمتر ئێوەم مەبەست بوو لە لێکۆڵینەوەکەدا.

دووەم: بەڵام لەبەرئەوەی تۆ و ئەوانەی وەکو تۆ، سەرەتای ناوبانگتان بەر ساڵانی دوایی پەنجاکان دەکەوێت، لە هەندێک جارا باسم ئەهێنایە سەر ئێوەش، وەسەبارەت بەتۆ من چوار چیرۆکی پێش ساڵی (٩٦٠)ی تۆم لەبەر دەستا بوو «قینی لێم بوو، پەنجا فلس، کە دایکم بەڕۆژوو بوو، ئەوەی داپیرەکەش کە لەم ساتەدا ناوەکەیم لە یاد نییە» جا ئەگەر بە هەڵە نەچووبم و وەک لەم ساتەدا لە یادم بێت ئەم چوارەت لە ساڵانی ١٩٥٨-١٩٦٠دا بڵاوکردۆتەوە، سا پەنجا فلسەکەتم گەلێ تەقدیر کرد و هەقی خۆیم دایە. وە سەر و پۆتەڵاکی سیانەکەی ترم کوتایەوە، بەتایبەتی ڕیپۆرتاجەکەی کە بۆ دەسدرێژی کردنە سێ قۆڵییەکەی ساڵی ٥٦ت نووسی بوو بۆ سەر میسر، دوای ئەو قینی لێم بوو، لام وایە خۆشت لەوە بەئاگایت کە چۆن من بەچای شیرینەکەی ئەو ماوەیەم ناسراوم، تۆش بە پەنجا فلسەکەی ئەو ماوەیەت ناسراویت.

سێ هەم: بەهەرحاڵ ڕای من وایە کە تۆ و کاوس قەفتان بە چیرۆکنووسی بەناوبانگ و سەرکەوتووی ساڵانی ٩٦٠-٩٧٠ دائەنێم، ئەمە لە کاتێکدا کە نەوەکانی ٩٥٠-٩٦٠ زۆر ئاشکرایە کە داویانەتە دواوە و ئەگەر وەها بڕۆن حسابیان نامێنێ، لەبەرئەوە من بەپێی پرۆگرامی ئەو لێکۆڵینەوەیەم کە ئەگەر بۆم بکرێت بیبەمە سەر تۆ و کاوس و چەندانێکی ترم داناوە بۆ ئەو ماوەیە واتە ٩٦٠-٩٧٠، ئەوەشی کە ئێستا تۆ و کاوس بێن و تاریخی ساڵانی ٩٥٠-٩٦٠ بدەن لەو چیرۆکانەی ئێستا بڵاوی ئەکەنەوە، لای من هیچ لە باسەکە ناگۆڕێت. چونکە مادام ئێوە لە ژیانان حساب بۆ کاتی بڵاوکردنەوەی چیرۆکەکانتان ئەکرێت.

چوارەم: دیارە بیستووشتە کە ڕەخنەکانم سەبارەت بە بەرهەمی ئەو ماوەیە توندوتیژبوون، بەڵام دڵنیات ئەکەم کە ئەو توندوتیژیە لەوەوە هاتووە کە هەقم وتووە و نەمویستووە بەهارات بکەم بەلێکۆڵینەوەکەمەوە. ئەمە جگە لەوەی ئاواتی بازد پێدانی

هونەری چیرۆکنووسینمان هۆیەکی تر بووە بۆ ئەوەی ئەو ڕێگەیە بگرمەبەر.

جا دیارە کە گوناهباریشت کردبووم بە (غرور)، ئەبێت هەر ئەنجامی ئەمە بووبێت و لەمەوە وەها تێگەیشتبیت کە ئەبێت من گەلێک لە خۆم بایی ببم.

براکەم: دڵنیات ئەکەم کە ئەگەر دەربارەی خۆشم بدوامایە وەک چیرۆکنووسێک لەو چیرۆکنووسانەی ترم (کە ئەم ڕێبازەم بەعەیب زانی) چۆن دەربارەی ئەوان دوام وەهاش لە خۆم ئەدوام، با ئاشکرا بێت لەلات کە من ئێستا سەرجەم بەرهەمی ساڵانی ڕابووردووم بەهاوتای ئەو بەرهەمانەی چیرۆکنووسەکانی تر ئەزانم کە ڕەخنەی توندوتیژم لێ گرتن.

بەڵام تەنها یەک جیاوازی ئەکەوێتە نێوانەوە ئەویش ئەوەیە کە من تەقەلا ئەدەم تەکان بدەم بۆ پێشەوە. بەڵام ئەوانی تر نایدەن، یاخود لە باریانا نییە، بەڕای من تۆ خۆشت یەکێکی لەوانەی وێڵی دوای ئەو تەکاندانەیت.

ئیتر هیوادارم دڵم لێ کرمێ نەکەیت. بەڵام ئەشپرسم: کوایت و بۆ هەر لەژێر لێوەوە ئەدوێیت (لە ڕووی تەقەڵای تەکاندانەکەوە).

تێبینی:

بۆ مەسەلەی گرەوەکە ئێمە هەر زوو ناوی تۆمان لە لیژنەکەدا لابرد و من خرامە جێگەی تۆ.

برات: حسین عارف

***

بەغدا- بارەگای یەکێتی ٧٣/١/٢١

دڵسۆزم کاک محەمەد

ئەم کاتەت شاد

کاکە: حەزم ئەکرد بەدوورودرێژی ئەم نامەیەت بۆ بنووسم. بەڵام پەلە بوو.

برا: لە ٨ -٩٧٣/٢/٩دا لێرە کۆڕێکی فراوان بۆ ئەدەبی لاوان پێک ئەهێنن، وەک ئاگاداریت ئەمە هەر پێشنیازەکەی لەمەوبەرە کە باسمان کرد.

گەلێکم بەلاوە مەبەستە کە تۆ تیایا بەشدار بیت، هیوادارم ئەمە فەرامۆش نەکەی، هەروەکو تکام وایە کە تۆ لەلای خۆتەوە برادەرانی تری بۆ هان بدەیت. من دڵم بەو کۆڕە خۆشە. لە کۆڕەکەدا «من و شێرکۆ و کاکە مەم و محمود زامدار و ڕەفیق صابر و ئەنوەر

شاکەلی و ئەنوەر جاف» هەریەکە لێکۆڵینەوەیەک پێشکەش ئەکەین و قسەیان لێ ئەکرێ.

ئێمە باش خۆمان بۆ ئامادەکردووە، ئەیلێمەوە: تکایە فەرامۆشی مەکە، تۆ و پەشێو و برادەرانی تر هاتننتان پێویستە.

سوپاس.

کاک جەلال دەباغ سڵاوی هەیە.

حسێن عارف

نامەکانی مەحمود زامدار

خۆشەویستی هەموو لایەکمان مامۆستا مەم

سڵاو و شانازی و خۆشەویستی و دڵنەوازیم.

هیوادارین خۆشترین کاتی ژیانم بۆتان، بۆ تۆ و بۆ سۆران و بۆ خزم و کەسی سۆران.

لە قووڵاییەوە پیرۆزبایی گەڕانەوەی خەمگینی گۆڤاری بێ نازەکەی هەولێرت پێشکەش ئەکەم... هیوادارین دەستی مەردانەت لێ بخەیتە کار و هەناسە ساردمان نەکەیت.

مامۆستا گیان: لەم ڕۆژانە بەیەکجاری لە سلکی تەربیەدا نامێنم و نەقلی خەدەماتم کردووە بۆ وەزارەتی ئیعلام لەبەر گەلێ هۆی ورد ورد!!.

قوربان: بەکورتی و لەبەر نەبوونی وەخت و لەبەر سەرفیرازی و شادمانیم بەدەرچوونی «شەونامە»ی پەشێو... ئەبێ لەم چەند دێرە شڕوشپرییەم ببووری و بۆ نامەیەکی قووڵتر و شیرینتر.

هەر بژین

براتان: م. زامدار

***

مامۆستای بەنرخمان باوکی سۆران «مەم»ی بەڕێز

بەقەد کارەسات و ژان و هەژانی دڵ و دەروونی پاڵەوانی چیرۆکە سەرکەشەکانت سڵاوی پڕ لە کارەسات و پەژارە و سەیرە لە کۆیەت بۆ هەڵەگرم، ئاواتەخوازی تەندروستی باش و بەردەوامی سەرزەنشت و ڕەخنە و بزەخەنەی برناردشۆیانەت بۆ ئەخوازم بەم کەربازاڕییە و بەم قاوقەوانێیە!!. قوربان: ئەڵێن بەم دواییە فێری ڕانکۆچوغە لەبەرکردن بوویت، باوەڕ بکە هەر چەندە خەڵکەکە زۆر بەساکاری باسی ئەکەن و... بەڵام ئەوەندەی من کە پەیوەندی ڕوحیم بەخۆت و چیرۆکەکانتەوە هەیە، هەر خۆم ئەزانم چەندەها تەفسیری بۆ ئەدۆزمەوە، خۆ هەر هیچ نەبێ بەشی ئەوە ئەکات ببێ بەکەرەستەیەکی ئامادەی چیرۆکێکی «مەم»انە.

خاڵۆی ڕێبوار: منیش وەکو تۆ ڕێبوارم... منیش...!! بەڵام نازانم بۆ وا یەکجار بێ دەنگ و ڕەنگ و سەنگی! بۆ وا بەیەکجاری بووی بەهەناری مێخۆش و کڵاوی سەخرەجینت لەسەر ناوە!! ئای چەند حەزم ئەکرد بەتایبەتی لەم دەورودوکانە بلّحەدا ناز و فیزێکت بنواندایە و هەر هیچ نەبا جارناجار بەکورتە چیرۆکێک مێشکەسەری هەزارانت بهێنایەتە ژان و بەوردە دینامێتەکانت گوێچکەی بوون و گەردوونت بخستایەتە هەژان! کەچی چش، مەم و زینی لێ ونە جا ئەبێ چ کارەساتێک لەلای مەمی چیرۆکنووسا خولّقابێ، کێ ئەزانێ ئەمە چ ڕازێکی شاردراوەی ناو خوێن و شانە و هیمۆگلۆبینی خوای شەماشە دنحە و قوچکەیە.

مامۆستا گیان: هەر چەند ئەبوایە ئەم چەند دێڕە بەم چەند دێڕە دوایی نەهێنم و هەر هیچ نەبێ بیکەم بە دوو نامەی جیاواز، بەڵام ئەبێ چ ڕووکار و شەرم و شکۆفە و پەردەیێک لەنێوان تۆ و زامدارێکی وەک منا مابێ تا ئەم کەینوبەینە و ئەم دوو فاقییە بسازێنم، بۆیە یەکسەر دێمە سەر مەبەستەکەم و ئەڵێم:

لەم دواییە بیستوومە زەویەکانی ئەحمەد چەلەبی -شارەوانی ئێوە دەستی بەسەر چواریەکی گرتووە و ئەیەوێ دابەشی کات بەسەر خەڵکوخوای ناو شار، جا بۆ ئەوەش منیش وەک هەولێرییەک کە یەک بستە زەوی نییە و ئەیەوێ بناغەیەک بۆ دوا ڕۆژی دابنێ، زۆر حەزم لێیە - ئەگەر خوا دای!! ببم بەخاوەنی پارچەیەک لەو زەوییانەی کە بەمناڵی چاوم تێدا کردۆتەوە، وەلەسەر ئەوەیش کە هیچ معلوماتێکم دەربارەی ئەم بگرەوبەردەیە نییە، ئای چەند بەربات ئەبووم ئەگەر پوختەی ڕۆتین و معلوماتی دەرباری ئەم مەوز و غەم بۆ ڕون بکەیتەوە، تا بەڕاست و چەپ و بەهەموو سەرگەرمییەکەوە بکەومە دوای و شتێک لەم خێروبێرە -خوانەیبرێ- بکڕێنم!!

مامۆستای بەنرخ: ئەگەر لوا تا سەری ئەم مانگە سەر و سۆراغێکم بۆ بکەی و معلوماتەکانم بۆ ڕەوانە بکەیت زۆر زۆر قەرزارت ئەبم!!

تکابارم لەم داخوازییەم دڵگیر نەبیت و خەبەرێکم هەر بۆ بنێری!!

لەگەڵ سوپاس و شانازیم.

م. زامدار

***

هەولێر ١٩٧١/٣/١٤

برای بەڕێز

گشت کاتتان باش و هیوادارم لە خۆشی دابن و هەمیشە بەرەو بەرزیەتی لە پەیژەی ژیان هەنگاو بهاوێن.

کاکی دلێر: هەر وەکو ئاگادارن منیش چاوەنوارِ بووم بۆ ژمارەی تازە لە گۆڤاری هەولێر نووسینەکانم بلاوبکەنەوە کەچی بلاوتان نەکردبۆوە، بەپێی ئەو بیروڕایانەی خۆتان هەڵگری بوون، وەلەبەرئەوەی کە نووسینی «ئافرەت و خوێندەواری» زۆر ئەگونجا بۆ هەڵوێستی ئەو ڕۆژەمانا سەرزەنشتێکی تەواوتان ئەکەم لەلادانی و بلاونەکردنەوەی. وەسەبارەت بەو پارچە هەڵبەستە هەروەکو بیستم گوتووتانە لە هەڵبەستی مامۆستایەک ئەچێ؟؟ یاخو بەناوێکی کەسێکی نادیارە بەلای منەوە پوخت و جوان و ڕێکە لەگەڵ

جەمال بابان و مەم

واقع ڕۆژانی ڕابوردوو یا کەوابێ هەر هەڵبەستێ لەسەر کێش و قافیەی شاعیری یا شێوازیەکیان لەیەک بکا ناوێکی لێ بنێن دەبێ ناوی هەموو نووسەرێک بەجۆرێکی تر بناسێن بۆیە من بەڕاستی نازانم جگە لەوەی کە بڕوا ناکەم بەهەڵبەستێک کەسێک هەڵدرابێتەوە خۆ ئەگەر وابێ کارێکی ناپەسەند نییە لێرەش دا ئەبوا گفتوگۆیەک لەگەڵ من بکەن لەو بابەتە... بەهەر حاڵ وا دیارە ماوەی نووسین هەر بۆ بڕێ کەسانە بەلاَم من پێنووسەکەم بەهی هەموان ئەزانم و سوپاسی ئێوەش ئەکەم لە ماندوبوونتان، تکایە ئەگەر بتوانی هەردوو نووسینەکەم بۆ دووبارە بکەیەوە و ئامادەش نیم بۆ جارێکی تر نووسین...

سلاوی بەڕێزانە بۆ ماڵەوەتان، چاوی منالاَن ماچ ئەکەم.

هەمیشە خوشکت: سامیە

١٩٧١/٣/١٤

***

نامەی صبری نجیب

٩٧١/١٠/٢٠

برای بەنرخم کاکە محەمەد ئەفەندی پێشکێشە

ڕۆژباش

بەتایبەتی دەستەکانت ئەگوشم لێتان ئەپرسم، ئومێد ئەکەم صحتتان چاک بێت، ئەگەر ئێوەش لە براتان بپرسن شکر لە مەرحەمەتی خوای گەورە ئێمەش زۆر زۆر چاکین، گیانە نامە شیرینەکەتم ماوەیەک پێش ئێستا وەرمگرت بەڕاستی بەخوێندنەوەی دێرەکانی دوایی متأخر بووم بەمناسبەت کۆچکردنی دایکە بەرەحم و شەفەقەتەکەتان چونکە ئەم دایکە بۆ ئێوە هەر دایک نەبوو بەڵکو لە باوکیش عەزیزتر بوو، جا لەبەرئەمە کەوا منیش خۆم بەبرایەکی ئێوە ئەزانم تەنها سەرەخۆشی هەر لە ئێوە ناکەم بەڵکو لە خۆم زیاتر ئەکەم وە هەرچەند نامەکەم تأخیر بوو ئەبێ لە کەموکورتی لێم ببورن، ئێوە خۆش بن، خوا غەریقی ڕەحمەتی بێت، ئینشاءالله بێ شک جێگای بەهەشتە، بەخواتان ئەسپێرم ڕوحی شیرینم.

براتان

صبری نجیب – مدیر مالی چۆمان